

ICHKI NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING USULLARI

Mexmonaliyev Ulug‘bek Erkinjon o‘g‘li,

Farg‘ona Politexnika Instituti

“Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası assistenti,

e-mail: u.mehmonaliyev@ferpi.uz.

+998999972326

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy sharoitlarda korxonaning ichki nazorat tizimi siyosati muammolari ichki nazorat bo‘limining tashkilotning boshqa bo‘limlari bilan o‘zaro munosabatlari, shuningdek mijozlar ehtiyojlarini o‘rganish va ularni hal qilish muammolarini hisobga olgan holda o‘rganiladi.

Kalit so‘zlar: ichki nazorat, siyosat, kompleks, samaradorlik, avtomatlashtirish provayderlari, mahsulot, xizmat, raqobat, bozor.

Buxgalteriya vazifalarini ajratish

Kichik korxonalar odatda buxgalteriya jarayonining barcha jabhalarida, jumladan, ruxsat berish, ijro etish, saqlash va operatsiyalarni joylashtirishda jarayonni ta'minlash uchun bitta xodimga yoki buxgalterga bog'liq. Ideal holda, naqd pul tushumlari va to'lovlarni qayta ishlash alohida bo'ladi, bunda hisob-fakturalarni tasdiqlash, cheklarni tayyorlash, cheklarni imzolash va bank hisoblarini solishtirish bo'yicha turli odamlar bilan vazifalar ajratiladi. Bir shaxsga naqd pul yoki olingan cheklar, omonatlar va to'lovlarni tizimga joylashtirishga ruxsat berish firibgarlik xavfini oshiradi. Bu jarayonlar turli shaxslar orasida ajratilishi kerak. Agar bu sizning tashkilotingiz uchun imkonsiz bo'lsa, yuqoridagi vazifalarni bajaradigan shaxslarni vaqti-vaqti bilan almashtirish tavsiya etiladi.

Bundan tashqari, siz kompaniyangizga noto'g'ri buxgalteriya hisobi ma'lumotlari va hatto yaxshi nazorat ostida qolishi mumkin bo'lgan qoldiq xatarlardan kelib chiqadigan o'ziga xos xavflarni baholash va kamaytirishga yordam berish uchun avtomatlashtirish provayderlari dan foydalanishiz mumkin. Avtomatlashtirish provayderlari kompaniyalarga batafsil va oson kirish mumkin bo'lgan buxgalteriya ma'lumotlarini saqlash orqali AP risk va nazorat matritsalarini tayyorlashda yordam berishi mumkin, bu esa biznes egalari va bosh direktorlarga nimaga qarshi turishlari haqida to'liq tasavvur beradi.

Bundan tashqari, istalgan joydan foydalanish mumkin bo'lgan onlayn to'lov xizmatidan foydalanishni ko'rib chiqishingiz mumkin va sizga to'lov jarayoni ustidan hisob nazoratini kuchaytiradi. Hisob-kitoblar va to'lovlar har qanday naqd pul berishdan oldin qulay tarzda tasdiqlanishi mumkin. Agar sizning vaziyatingiz hali ham jismoniy tekshirish qoidalarini talab qilsa, ularni o'zingiz imzolang yoki qo'shimcha

imzolovchiga ruxsat bering. Hujjatlarni imzolagan shaxs cheklarni beruvchi shaxsdan alohida bo'lishini va imzo qo'ygan shaxs cheklarni pochta jo'natishdan oldin schyot-fakturalarga mos kelishiga ishonch hosil qiling. Va nihoyat, xavfni oldini olish uchun bo'sh cheklarni kirishni cheklaydigan xavfsiz joyda saqlang.

Moliyaviy hisobotlarni uchinchi tomon ko'rib chiqish

Buxgalterlar va boshqa ichki buxgalteriya ishlarini qo'llab-quvvatlash uchun biznes egalari moliyaviy hisobotlarni vaqti-vaqti bilan ko'rib chiqishi kerak. Bajarilgan ish keyinchalik ko'rib chiqilishini bilgan shaxs firibgarlik qilishdan to'sqinlik qiladi. Chetdan kelgan buxgalter moliyaviy hisobotlardagi noaniqliklar va nomuvofiqliklarni aniqlashda, shuningdek, biznes egalari moliyaviy ma'lumotlar tartiblarini yaxshiroq tushunishda yordam berishi mumkin.

Xodimlardan ta'tilga chiqishni talab qiling

Yuqorida aytib o'tilgan mijoz misolida, kompaniya buxgalterlari o'qish uchun shahar tashqarisida bo'lganida noodatiy tekshirish faoliyatini aniqladi. O'g'irlash va boshqa firibgarlik turlari buxgalteriya hisoblarida aniqlanmaslik uchun doimiy ravishda qog'oz izlarini yashirishni talab qiladi. Shu sababli, biznes egalari kompaniyaning buxgalteriya / buxgalteriya hisobi vazifalarini bajaradigan xodimlar har yili ta'tilga chiqishlarini va ushbu ta'til davomida o'z majburiyatlarini qoplash uchun zaxira shaxsni belgilashlarini talab qilishlari kerak. Ideal holda, ta'til kamida bir hafta davom etishi va kitoblar yopilganda bir oy oxirida bo'lishi kerak.

Moliyaviy tizimlarga kirishni cheklash

Korxonalar tomonidan qo'llaniladigan eng keng tarqalgan buxgalteriya dasturi o'z foydalanuvchilariga oldingi operatsiyalarni tahrirlash va o'chirish imkoniyatini beradi, bu esa o'g'irlikni osongina yashirishga olib kelishi mumkin. Biznes egalari kompaniyaning buxgalteriya tizimiga ADMIN huquqlarini (iloji bo'lsa) saqlab qolishlari va foydalanuvchilarning faqat o'z funktsiyalari uchun zarur bo'lgan hududlarga kirishini cheklash haqida o'ylashlari kerak. Bu soxta yozuvlar yaratish va ularning izlarini yashirish ehtimolini kamaytirishga yordam beradi. Bekor qilingan va o'chirilgan tranzaksiyalarni ko'rib chiqish har qanday tuzatishlar yoki o'chirishlarni ko'rsatadi va protseduralardagi qoidabuzarliklarni aniqlashda muhim rol o'ynashi mumkin.

Agar onlayn to'lov xizmatigizda xodimga yoki buxgalterga tasdiqlash huquqi berilsa, berilgan kreditlarning haqiqiylikini ta'minlash va har qanday ushlangan naqd pulni qoplash uchun soxta kredit eslatmalarini yaratishga yo'l qo'ymaslik uchun kredit eslatmalarini ko'rib chiqish kerak.

Nazoratni oshirish

Nazoratsiz ichki nazorat yetarli darajada yaxshi emas. Siz yoki ishonchli resurs bank ko'chirmalarini, tekshirish yoki to'lov registrlarini va bank hisob-kitoblarini muntazam tekshirib turishingiz kerak. Hayoliy xodimlar va tasdiqlanmagan ko'tarilishlar, soatlar va hatto xarajatlar uchun ish haqi hisobotlarini ko'rib chiqing. Xodimga qo'llab-quvvatlovchi hujjatlarni saqlash zarurligini ta'kidlang va siz vaqti-vaqti bilan ba'zi operatsiyalarni va tasdiqlovchi hujjatlarni haqiqiyliги va to'g'riligini tekshirishingiz kerak.

Eng muhimi, biznes egalari moliyaviy hisobotlarni ko'rib chiqish va biznesning moliyaviy ma'lumotlaridagi tendentsiya va o'zgarishlarni tushunishni birinchi o'ringa qo'yish uchun siyosat va tartiblarga rioya qilishlari kerak. Oylik yoki choraklik o'zgarishlarni, shuningdek, byudjet va haqiqiy o'rtasidagi tafovutlarni tushunishga e'tibor qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Кучкаров, Б. К. (2022). РОЛЬ МИКРОФИНАНСИРОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES, 3(10), 78-83.

2. Кудбиев, Д. (2022). Особенности И Принципы Развития Системы Финансового Менеджмента В Узбекистане. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 12, 200-206.

3. Ganiyevich, Y. V. (2022). MAHSULOT BOZORINI KENGAYTIRISH KORXONANING FOYDASINI OSHIRISH MUHIM OMILI.

4. Якубов, В. Г. (2022). Сбыта Продукции Является Важным Фактором Увеличения Прибыли Компаний. Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science, 3(5), 49-55.

5. Qudbiyev, N. T., Ulug'bek Erkinjon, O. G. L., & Mominov, I. L. O. (2022). TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ICHKI NAZORATNING SAMARALI TIZIMI SIFATIDA ICHKI AUDITNING O'RNI VA AHAMIYATI. Scientific progress, 3(1), 449-457.